

A LAP ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egy évre 6 frt. — kr.
Fél évre 3 „ — „
Negyed évre . . . 1 „ 50 „
Egyes szám ára . . 6 kr.
Külföldre egy évre 8 frt. — kr.

Ezen lap megjelenik
hetenkint kétszer:
vasárnap és csütörtökön.

SZÉKELYFÖLD.

Közigazgatási, társadalmi és szépirodalmi hirlap,
a csikmegyei gazdasági egyesület hivatalos közlönye.

Hirdetések közlési díja:

minden egy hasábos 1 garmond
sorért vagy annak tőrfogatáért
4 kr. s minden egyszeri közlés
után 30 kr. bélyegdíj fizetendő.
Nagy és többször közlendő
hirdetményt a kiadóhivatal ár-
kedvezményben részesít.

A „Nyílttér“ rovatban
közlendő cikkek soronként
10 kr. díjért közölhetnek.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓ-HIVATAL:

Kézdi-Vásárhelyt:

Szabó Albert könyvnyomdájában.

Csik-Szeredában:

T. Nagy Imre szerkesztő lakásán.

Székely-Udvarhelyt:

Dr. Kádbébi Ferenc szerkesztő lakásán.

A lap tartalmát illető közlemények, valamint előfizetési pénzek, hirdetmények, nyíltterek stb. mindhárom szerkesztőségben és kiadóhivatalban elfogadhatók.

Kételyek között.

Az emberi társaság fokonként vet-
közi le patriarchalis jellegét, azt a csa-
ládi, elbékeltető tekintetet, mi új erőt
nyújt annak, ki csalódásai után az
emberekkel való érintkezésben keresi
vigasztalást. A vallás-erkölcsi axiómák
tulsúlya a nevelés terén téve, hogy a
szerencsétlen, az üldözött osztályo-
sokra lelt bánatában s egyuttal vi-
gasztalást talált. A szeretet ma-
gasztos tana kötelmeket ró az
egyesre, s míg e tanok legalább a
családban, az iskolákban létjoggal bírá-
nak: a társadalom nyomorúsá-
gának képe is elszivelhetőbb
látványt tárt elénk.

Rég volt nagyon, hogy eleink e
törvények, az erkölcsi világrend törvé-
nyeinek tisztelétét bírák! Ránk nem
maradt öröklött egyéb, mint öröklött nagy
kétely, bizalmatlanság a jelenben s jö-
vendőben, árulás feleink iránt, önzés,
falánkság és nyomorúságaink sokasága.

Mintha kivesszét volna valami er-
kölcös rugó e mai társadalom forgató
kerekeiből! Mintha hiányzanék neme-
sebb színezete e képnek, miről csak a
vázson durva szövete, a festékanyag ki-
domborodó árnyai tűnnék elénk! hogy
nincs sem jelszava e kornak, mi neme-
sebbre gyujtsa, sem célja, mi magasz-
tos dobogásra készítse a kebelt!

A tömeg, az egyes csak élve
után, csak önérdékeinek szolgálatában

izzad; mintha sem nemzedék nem állana
mögöttünk, minek öntudatos ezért, ki-
látást a jövőre illik hátrahagynunk
és mindenekfelett szilárd erkölcsöket,
ifjú hitet, bizalmat és rendületlen aka-
raterőt, és sem küldetése e törpe fajnak
nem volna egyéb, mint az állat: egyél!
igyál! Mintha nem észlényn volna
az ember, melynek a magasabb, az in-
tellectualis világrenddel is viszonyban
kell állnia! hogy ily törpévé, ily silány-
nyá süllyedhetett!

De mikor magunk is kételyek, há-
nyattatások között vagyunk; mikor nem
tudjuk éltünk nemesebb felét, magasz-
tosabb oldalát a kedély, a szív, az elme
fényvilágával bevilágítani, hogy mind
az sötétes napjainkban, csüg-
gedéses órák keserve köze-
pette, az elröppenni készülő
átkot és kifakadást a szelíd, a
keresztényies lemondás soha-
jába olvasztaná föl!

Ez hiányzik e mai társaságból,
mely öns, törpe, kufárkodó, előítéletes,
nyomorult és szerencsétlen! Ez! Hiány-
zik a harmonia a szív és az elme kö-
zött; az erkölcsi törvények szent res-
pectusa, a felebaráti szeretet; a hazafi
kötelességek serkentő szövege! Hiány-
zik az érzés nemessége feleink iránt; a
szeretet, ez az összekötő kapocs ur és
szolga között!

És mit birunk ennyi koldusrongy
inségeinek elleplezésére? Gőgöt, üres-

séget és kételyt minden iránt, minde-
nekfelett!! Kételyt önmagunkban és
mások felett! Az nem lehet jó; ez gaz-
dag, tehát más kaszt szülöttje; emez
jó ember, de szegény; emez rossz, de
állása van, ne társulj azzal, légy társa
emennek.

És így tovább.

A lealacsonyodás, az eltörpülés,
az önelárusítás hitvány korszaka ez, mi
felett, ha nagy gondolkozóink volná-
nak, nem egy kiálthatna fel Eötvö-
sünkkel: „Hát egy szétomló vi-
lág fölött állunk-e talán!“

A közélet, a nemzet jövődjének
nagy munkája, a család, az iskola, a
törekvések összege, az egyes körök mű-
ködése mind, mind sivár, elkoptatott,
nemesebb tendenciák nélkül való. A
pártélet nem eszmék diadalmát czélozza
a politikai kérdések küzdőhomokán, ha-
nem az önérdékek jelszava alatt a
tisztességes törekvésűek le-
alacsonyítását; a tanirány alant
és fent egyaránt idegen szellemű,
nemzetietlen, romlott és ma-
gasztosság nélkül való; a na-
gyok szereplése is kicsiny és törpe,
nem kísérve a mi meggyőződéseink bi-
ztatása által; vezetőink nem értenek
minket, mert idegen érdekek czégérét
fogadják el jelszavuk gyanánt; mi nem
értjük őket, mert kicsinyek, hitetlenek,
önösek vagyunk.

Egy szétomló világ fölött állunk
mi bizonyára!

Mindent megörlő szűja a hitvány
önérdeknek; elragja lassu, örökös mun-
kájával mind a nemesebb kapcsot,
mik összekötözik társaságát e törpe
fajnak, hogy nem marad egyéb fenn,
csak a külső burok, a csontváz, mi
pusztulások képével kétségekre kerget.

Több világosságot!

Ki szent törekvést, igaz szeretetet
visz a közélet terére, lejárodik a
tányérnyalók, hit nélkül való által.
Ki önmagára vet a pályán, s hiszi,
hogy szív- és elmebeli istenáldásával
haladni fog: leszorul a nexus, a hiva-
tali érdekek sokasága előtt. Ki, hogy
haladhasson, nem adja el magát: ott
marad, hol indulni akara. Ki lámpást
nem tart a százszoros piszkos érdekek
táborának, beszennyezve fog félre lö-
ketni és így tovább végig, végig!

De talán jönni fog egy nagy
gondolat, mi isteni melegevel át-
hassa az elfásult szíveket; egy nagy
eszmé, mi közös tettekre gyujtsa mind
a széthúzó érdek-küzködést; talán jönni
fog egy nagy gondolkodó, egy neme-
sen érző, ki szétáraszza lángelméje,
magasztos lelkülete dobbanásait korunk
silányságai felett, hogy tanokat nyer-
nénk újlag, mi vigasztalást adjanak
ennyi nyomorúság láttán és egy
meggyőződést legalább, mi
fennkölt s mi biztat a küzdés, a
győzelem reményével.

Dr. Kádbébi Ferencz.

A „Székelyföld“ tárczája.

Hazafelé.

(Levél.)

„Siess haza!“
Kata leveleiből.

Édes Rolim!

Elmégy, hogy a társaságban elfeled-
néd a gyötrő gondolatokat s találnál egy
kevés elszóródást; csak azért kelsz utra,
hogy az idegen lég alatt, idegen arcok kö-
zött mindennapi nyomorúságaid nyúgaiból
kibontakozz és mások bajainak láttán ön-
magadéink értékét devalválj; és ime, a
táj, a bérczek, a séták megszokottakká les-
zenek, emberekkel találkozol, kik rokonszen-
vedre érdemesek, asszonyokkal, kik kelle-
mes órákkal fűszerezték napjaidat s tár-
sakra, kikkel örömmel felezed meg gondo-
lataidat s szívesen valál eszmecsereben,
hogy a nagy életszükségletnek, a beszé-
dek, miről Eötvösünk emlékezik, majdnem
minden a dő nélkül eleget tehetsz. S lám,
midőn válni kell, midőn bucsut mondasz a
tájnak, a hangos erdőknek, a társaságnak,
melyben idegen valál előbb s melyet most
már megszokál; az asszonyok, ki csengő
szavával, bizalmas modorával nem egy, fájó
emlékekben keserves órád gyötrődését sie-
tett tova űzni: neme a bánatnak fog el, s
midőn kocsid kigördül a hegyek közül, azt

gondolod, hogy szíved jobbik fele ott
maradt . . .

Hazajöttem és megválva onnan, hol a
tereád való emlékezés is édesebb vala, s
tudva, hogy itthon ismét megtalálom a fel-
felsíró vívódást érettem, miattad: kétszere-
sen nehéz vala a távozás.

De nem panaszkolok neked. Ha azt gon-
dolod, illik e szerep, melyet most folyta-
tunk; ha úgy véled, mikép igazságos vagy
e dologban, miben pedig csak a forma, a
látzat bizonyít magatartásod mellett:
legyen neked a te akaratod szerint.

Nem mindig van igazza annak, ki a
történetre hivatkozhatik, s így nincs
neked is.

Valami különös elvégezés, hogy az
ember akarattal is igen ritkán boldogithat
valakit, mert a szükségletek kielégítése,
melyeken lelkünk vívódása elnyugszik, vaj-
mi ritkán adatott emberi uralom alá, pe-
dig csak szét kell néznünk, hogy a szo-
moru törvényt, mikép nem ritkán akara-
tunk hozzájárulása nélkül is valakit bol-
dogtalanná tehetünk, észlelhessük.
A lomb, mely szétterül a keskeny fű fölött,
a ledől fa, mi agyonzuza a bogarat, a
felhő, mely ellopja plántád fölött a napfényt:
egyenként fosztják meg azokat a legszüksé-
gesebbtől, s bizonyára fensőbb akarat az,
mi hatalmat adott másoknak szívünk fölött.

Ezért belenyugszom, a mit határoz-
tál. Pedig jól esnék elmondása álmainnak,
törekvéseimnek, és jól esnék, ha venném
biztatásodat; de legyen, a mint akarod.

Eljövetelem napján történt.

Kimentem a fürdő felett a dombra,
mely az ut mellett a forrás-víz szom-
szomszédságában emelkedik. Immár jó ma-
gasan állott a nap, s a fák között zengett a
madársereg, mibe a szemtelen verébcsiri-
polár, mint üdítő gyermekesevesség zenéjébe
a közbekiáltott durva szó, nagy összhang-
talansággal elvegyült.

Gondolataim nálad valának. A szív
öröme- és bánatával egyaránt előszeretettel
foglalkozik, s ki szeret igazán, tartalék-
talanul: perczeket ha mutathat föl, melyek-
ben egyébbel, mint szerelme tárgyával
foglalkozik.

Messze, a „Sóvidék“ felől egy ko-
csi kavarja föl az út porát.

Szabad mezőben, hol oly csekély, mi
az élet zajával lekötne a figyelmet s hol
inkább minden a maga nagy némaságával
az elgondolkozásra kész: felöltik az elfutó
gyík, a szaladó „szabóbogár“, a szélhajtotta
zörgő levél.

Erdekekkel vártam a jármű közeledtét,

Mintha ismerném azt a sárga festett
félködös kis kocsit azzal a két nagy pej-
jel, melyek szüntelenül hányják sallang-
jaikat!

Lementen az ut szélére.

Hát hiszen persze, hogy ismerem. Te-
mesvári Miklós sógor az ott a bakkon, a
ki leugrik eléd, megölel, kezét szorít s szó-
hoz sem hagyva jutni, szívével kínál. Mert
az nála oly megszokott dolog, mint mohá-
medánnak a reggeli mosakodás, avagy Ug-
ron Gáspár bátyám szájában az „elég az
hozzája“.

— Honnan jössz? — Hát te? — Mért
vagy itt? — Hát csak úgy! — Haza mégy?
— Még nem! — Hát az öreg? — Kurát
cselokedik! — Jókora indultál. — Per-
sze: a lekésés előtt.

Az alatt elkészül a cigarett s alkalmam
van a kocsi pillantani.

Hanem attól a pillanattól szédülés fog
el; a szivar kiesik a kezemből s ott állok
szótalanul, elmaradozó lélegzettel a meg-
lepetéstől.

Mert te vagy ott, behúzódva a
kocsi sarkába, s bár ellent mond annak az
a dada, kezében a gyerekkel, de mégis te
vagy. Igaz: kissé sugárabb ez a te, de
mégis te vagy az. Nagy fekete szemeid
mintha hasonló bámulattal néznének reám,
s mintha szájad körül megjelenne az a félig-

A magyar-román határrendező bizottság Soósmezőnél elvégezte a munkálatokat. A differenciák, melyek itt felmerültek, — mint az „Egyetértés” írja — egyetlen havasrész kivételével, ki vannak egyenlítve. A havasrész illetőleg nézeteltérés volt a két bizottság között s így a kérdés megoldását az osztrák-magyar és román kormányoknak tartották fenn. Hosszasabb vitára szolgáltatott alkalmat a „Kecskés” nevű legelőhely, melyet eddig Kézdi-Vásárhely helyezett; a vitás terület azonban az eddigi beosztás szerint maradt meg. A Nagy-Nemere nevű havas az eddig használt térképeken nem lévén felvéve, a határrendező bizottságnak ezen körülmény nagyon megnehezítette munkáját a határkijelölést illetőleg. Különben is a bizottság utazása igen kényelmetlen. A járhatatlan hegyi utakon, havasokon csupán lóháton mehetnek s így is meglehetősen akadályozva vannak az előre nem látott körülmények miatt a folytonos utazásban. A bizottság tárgyalásai francia nyelven folynak, melyekről a jegyzőkönyvet egyik román bizottsági tag szerkeszti s mindkét részről mindenik tag aláírja.

Zágrábban a „fehér lap”-os magyar-horvát kiegyezés tizenötödik esztendejében az összecsoportosult nép erőszakkal letépte, az utca sarába tiporta s lábbal taposta a magyar állam czimerét, a Szent-István birodalmához való tartozás jelvényét. Dávid, a zágrábi országos pénzügyi igazgató, a magyar államiság eszméjének elrendíthetetlen híve, elrendelte, hogy a pénzügyi hatóságok székhelyein az állam czimere magyar és horvát felirattal láttassék el. E rendelethez teljesen jogos és törvényes s valóságos botrány, hogy mindeddig ez nem volt így. Horvátország a magyar államnak kiegészítő része, pénzügyekben semmi autonómia nincs, a budapesti pénzügyminiszter a horvátoknak is pénzügyminisztere. Hogy e miniszternek hivatalos közegei hatósági épületeik a magyar állam czimerén a horvát nyelv mellett a magyar állam nyelvét ne használhassák, ez ha nem honáruló, hát legalább is botor kívánság.

A nemzetközi határrendező bizottságból.

(A bizottság egy tagjától.)

Csik-Szereda, aug. 8-án.

(Folytatás.)

E kis szakácsművészet után visszatérve a dologra, a rendelkezésre álló négy ágyat elfoglalta Pogány, Jonescu, Fabini és a főispán, magam pedig Bogos és Urzicianu

meddig való mosoly, a mi olyan jól áll tenekek!

Aztán megszólal az a második te, és akkor látom, hallom, hogy nem te vagy.

Az a „jó reggelt, uram” nem a te hangodon csendült meg. Attól én is magamhoz tértem. Felvettem a leejtett tárczát, a mi fölött jót nevetett Temesváry is, én is, meg az a te kísértő hasonmásod is Gyergyó-Szentmiklósról, a ki tavalyi jó ismerős öv egy Korondról s ki most átmegegy Homoródra utókurára.

Ők aztán tovább mennek a maguk útján; én elmerengve ballagok hazafelé, hogy befogatnék az eljövettel, de szívből fájlalva e nagy csalatkozást.

Mi jó is lett volna, ha a te hangod szól onnan a kicsiből felém. Most én is ott lennék Homoródon, együtt járva a fenyveseket, a sétatert!

* * *

Mi jó volna, ha közeledben lehetnék! Mi jó, ha cseveghetnék veled, elkísérve lép-teidet a nagy fenyves erdő árnyas útjain!

Gondolkozál-e, mi különös az, hogy én teveled, mikor ott vagyok oldaladnál, mi kevésbé tudok beszédes lenni?

Ilyenkor, midőn künn alászáll az est s immár a hazatérő nyáj kolompaszava is elhangzott s az estéli lég új erőt hozólag beleszobám ablakán s asztalomon nyugvó letört dátúrák, rezedák és rózsák összefolyó illatát széthordja itt körül, hogy azt hi-

társaságában moldvai szénára a pitvarban hajtottam le árva fejemet nyereg-, leginkább pedig kulacs- és csilinder-féle vánkókra. Rögtön elaludtam, de a fáradságban izgatott lévén, körülbelül félóra múlva felébredtem s a holdvilágnál észrevettem azonnal, hogy pitvartársaim hiányzanak. Mi az Isten csodája! elrabolta-e a rézhánu bagoly, vagy kimentek a szabadba? Mig így tünődöm, fületem valami glu-glu-féle hang üti meg, s mert a párna is eltűnt, nem kerestem tovább a két embert.

Reggel korán keltem, de Jonescu még frissebb volt, s mint hallottam, már négy órákor jegyegettem, ő tudta, mit. A főispánál átmentem Dragojászára. Mig a beszélgetéssel a bizottsági jegyzőkönyv megírattott, megnéztük a dragojászi oláh templomot, s engem leginkább a falfestmények eredetisége lepett meg, melyek nagyon hasonlítanak egy biharmegyei oláh községben levőkhöz. Visszajöttünk. Jonescu hosszasan maradt még ott, hirdelve a népnek talán az Isten igéjét.

Annak megjegyzésével, hogy Jakab fején egyszer átestem (ez volt lovam neve), átjöttünk a Feketevizen, s forró napközben felvergődtünk a Nagymagyaros nyakára, honnan egymást a Bisztricza forrásához bevezetve, rövid 3 óra alatt lebecsüztünk Bálbor felső végére, a csendőrlaktanyához. A tisztaságtól csillogó laktanyába bemenvén, csakhamar asztalhoz ültünk s a csendőrök izletes ebédjét és Pogány főispán remek borából néhány palacknyit elfogyasztván, az öreg urak pihenni dültek. Br. Apor, a főispán és én pedig a haza sorsát kezdtük busolni, s az arányosításon végezve, úgy összehordottuk a törvényhozást, hogy Penkovics meg nem állhatta másnap földig dicserni az alsófehérmegyei nektárt.

A főispán, a szolgabíró, Bogos és én lementünk egy bálbori ügyes székely emberhez, Csátó Gáborhoz, hol megszálva, a közellevő borvizukat tekintettük meg, s mert e közben értesültünk, hogy felebb fűrdő is van, arra tartottunk. A buzgó vizvonzott magához, s mig a főispán vetkeződött, én ujjammal megmértem hidegségi fokát s úgy találtam, jobb lesz a fűrdést lábfontatásra redukálni. Mig én e műveletre teljes okkal — kommotusán elkészültem, a főispán beugrott, hanem egy másodperc alatt a tulsó oldalon ki is ugrott, teljes komolysággal állítván, hogy nem hideg, csakis úgy találja, hogy elég volt ab-

szem, ott vagyuk teveled ujjolag a szobában, a kertre néző ablak mögött, a minek zsáluj, hogy annál jobban ellenkezhess velem, le vannak eresztve, s azt gondolom, a kis vikkert illata az, a mi itt szétáradoz: úgy hiszem, tudnék csevegni veled.

De a mig elhatározom, hogy jövök; a mig a vasutig jutok; mig megérkezem, telve füsttel és az ut porával, s mig benyitok hozzátok: úgy elfog a vágyódás, annyi érzés tolu a szív fölé, hogy az ajk annyinak egyszerre utat nem adhatván, néma maradok.

A hogy Timon Sándornál olvastam:

... régi törvény,
Hogy a szív ép azzal ne tudjon beszélni,
Kihez pedig gyakran égő gerjedelme,
Hő vágya vezérli!

* * *

Isten veled ujjolag!

Ez a bimbó egy friss rózsát legelső nyílása; e három szál rezedá, mit kiséretül kötözék melléje, hogy mint illik a virágok királyához, udvarképes számmal jelenjen meg előtted, az én ápolásom gyümölcsei.

Fogadd szívesen a kis csokort és kérdezd őket izenetem felől.

Endrődi mondja a „Tücsökdalok”-ban:

„E virágoknak mindent megvallottam;
Ők elmondják majd szívem titkait.

Isten veled!

Bertie Állán.

ból annyi, felhevülését lelohasztani. Magam is úgy találtam már megelőzőleg.

Visszajövet az özeveg oláh papnénál vitt keresztül utunk, hol a község ifjúsága összegyűlte volt. Szép nép; kár, hogy nem magyarok; de hiszem, hogy azok fognak lenni, bár Joanescu itt is összedugta fejét a nép véneivel.

Csatónál meghálva, reggel 5 órákor már talpon voltunk. 7 óra tájban megérkezett a commissionnak a csendőrök- és pénzügyörök-nél tanyázott része, s mi is hozzájuk csatlakozva, Bálborból neki indultunk a Harlagia nevű erdőnek, újból megközelíteni a határt, mely keletről a Feketevizhez nyulik be. Jonescu és egy kis ember, az erdőalji subprefect, ki Dragojászáról velünk jött, még felmentek borvizet inni a bálbori tanító társaságában, mi pedig a Jakab sohajtozása mellett kímáztunk a Harlagia élére. Utközben több rendbeli száraz ág támadta meg szemünket, mert az ösvények tisztítva nincsenek s egy ily alkalommal magamat hirtelen lehajta, mellemet szinte betörtöm az oláh nyereg felálló kápájába. A legelső oláh szót hallomás után ekkor ejtettem ki, s az kezdődött f-fel, mert azt tartottam, hogy ha a ló is oláh, a nyereg is oláh és így mellemre is oláh ütést kaptam, az észrevétel sem lehet más, mint oláh. A mint kiértünk egy tisztásra, én is rögtön neki álltam s Iyim — ez volt a tulajdonos neve — nagy bánatára levágtam a kápa hegyes fejét.

(Folytatása köv.)

„Borszéki egyesület”

czim alatt a borszéki fürdővendégek Báro Bánffy Zoltán elnöke alatt tartott népes értekezleten állandó egyület alakítottak a „Kárpát-egylet” mintájára, melynek nemes czéljait kellően kifejtji az egyület első hivatalos kiadványa, mely a következő:

A borszéki közbirtokosság választmányához, Bartalis Ignác elnök ur kezéhez Borszéken.

Igen tisztelt közbirtokosság! Öszinte tisztelettel, hazafias örömmel van szerencsénk hivatalosan bejelenteni, hogy a borszéki fürdővendégek tegnap aug. hó 8-án egy, a fürdőigazgatóság előleges tudtával, beleegyezésével és jelenlétében tartott népes értekezleten a „Borszéki egyesület”-et a „Kárpát-egylet” mintájára megalakították.

Elnöknek egyhangulag Br. Splényi Ödön, alelnöknek Bartalis Ignác és Ur-mánczi János, titkárnak Kuti Albert és Sándor Kálmán, pénztárnoknak Gubodi Gyula, felügyelő bizottságnak a mindenkori fürdőbiztos, a borszéki üzletvezető és a gazdatiszt megválasztattak; egyszerűsmind az alapszabályoknak a télen át kioldozására s a jövő nyáron a közgyűlés elé terjesztésére egy bizottság küldetik ki.

Midőn e körülményeket hivatalosan is bejelentem, a félreértések és esetleges gyanúsítások kikerülése és megelőzése végett már most kötelességünknek tartjuk határozottan kijelenteni, hogy a „Borszéki egyesület” nem kíván a borszéki közbirtokossággal vagy annak tisztai karával szemben ellenzéki állást elfoglalni, hanem éppen ellenkezőleg, az öszinte ragaszkodás és a hazafias kötelesség érzetétől indítva, a „Borszéki egyesület” önként siet a fürdőbirtokosság segítségére, támogatására, hogy együtt és mindannyian egyetértve, segítségük elő az azt a közös czélt, mely mindnyájunknak öszinte szívből eredő ohaja, hogy: Borszéknek, a fürdők királyának, a mi kedves görbe országrészünk szemefényének, büszkeségének, elragadóan szép és páratlan gyógyhatású fürdőjének emelkedése, előrehaladása, jövője biztosítva, a folyton folyvást tartó és meg nem szűnő, lankadatlan, éber figyelem által elősegítve legyen!!

Ez a mi czélunk, uraim, és semmi más. Erre kérjük az önök támogatását, szíves segítségét; mert önöknel van a hatalom, nálunk csak a jóakarata, a hazafias lelkesedés, Borszék öszinte szeretete s érdekében való tenni vágyakozás. Egyesülésben van az erő. Több szem többet lát; több munkakéz többet végezhet. Legyenek önök öszintén a mi segítségünkre, a miut mi

őszintén teszünk az önökÉre Borszék érdekében itt az idény alatt, otthonunkban s bár merre járunk az év folyamában, s a siker el nem maradhat.

A természet adta minden lényeges tényező megvan, hogy Borszék emelkedjék, haladjon, országos s majdnem világfürdővé váljék; de igen sok a teendőnk, hogy az emberi erő kifejtése körül felerészben is megközelítsük azt, a mit a természet nekünk ingyen, önkényt adott.

Nagy reformokat életbeléptetni, a külföldi fürdőkötől való visszamaradásunk minden hiányait egyszerre, egy év alatt pótolni nem lehet s rohamosan sietni, százados mulasztásokat egy év alatt helyrehozni akarni nem is tanácsos s nem is szándékunk; hanem a folyton folyvást tartó és meg nem szűnő, lankadatlan és kitartó munka által mind közelebb-közelebb jutni a czél felé: nemes hivatásunknak, kötelességünknek tartandjuk.

Ez idény hátralevő napjaiban a postaközlekedés eddigi hiányán, továbbra tartatlatlan késedelmes voltán, a közlekedésügyi miniszter ö exciájához intézendő felirattal kívánunk segíteni s öszinte a reményünk, hogy a „Borszéki egyesület” első sikerei közé számíttandja azt, hogy az utolsó vasuti állomással, Maros-Vásárhelyvel a borszéki fürdő már a jövő éven kezdve napontai direct összeköttetésbe jutand s hogy az utolsó vasuti állomásra, Maros-Vásárhelyre, jövő évadon kezdve már nem fog 4 megyén: Csik-, Udvarhely-, Nagy-Küküllő- és Maros-Tordamegyéken át eljutni egy levél s a budapesti lapokat is nem fogjuk, mint eddig, megjelenésük után csak 4 nap múlva olvashatni Borszéken.

Egy fürdő emelkedésére leghatalmasabb eszköz: közlekedésének, hozzáférhetőségének megkönnyítése; erre fogjuk első sorban kiterjeszteni figyelmünket, hogy addig is, a mig a sokat ígért s tán még sokáig ígérendő vasut Borszékot a világgal összekötendő, a mi előbb-utóbb bizonyosan bekövetkezik, tegyünk meg mindent, a mit a közlekedés könnyítése érdekében nem csak jogunkban, de a „Borszéki egyesület” megalakulván, tehetségünkben is áll.

Jelszavunk legyen: „Borszék érdekében egyesült erővel előre!”

Hazafias üdvözléssel, öszinte tisztelettel a „Borszéki egyesület” választmányának nevében:

Borszék, 1883. aug. 9-én.

Báro Splényi Ödön,

Sándor Kálmán,

Fürdői levél.

Tek. ifj. Dobay János urnak, a „Székelyföld” egyik szerkesztőjének tisztelettel.

Borszék, 1883. augusztus 12.

Önök hárman teremteték ezen „Földet”, a napot, mely abban világosságot terjeszt, a csillagokat, melyek abban szellem gyanánt ragyognak és a levegőt, mely életeti a mi társadalmi érdekeinket. Ezeket mind Önök teremteték s ezen értelemben tehát teremtetők. S mert a teremtető a keresztény vallás szerint is személyében ugyan három, de állatjában egy: Önök is csak egy személynek lehet tekinteni s ennek folytán nemcsak lehet, de kell is, hogy életidejük összeszámíttassák, mely az én számításom szerint együtt éppen 91 esztendő teszen, az enyém pedig ma 41 lévén: világos, hogy én egész 50 évvel fiatalabb vagyok s a „bácsi” megszólítást matematikai igazság szerint jogosan használhatam. Következésképpen nem volt helyén, hogy a „bácsi” megszólítás miatt „Szerkesztői izenetét” a hátamhoz verje s a szegény leányokat bajszatlan ábrázatjának fitogtatásával és korának takargatásával ámtsa és — csalja.

Ezen privát érdekű bevezetésért engedjen meg nekem a türelmes olvasó; de nem tehettem, hogy az igazat szemébe ne mondjam azon urnak, a ki azt hiszi, hogy a szerkesztői izenetekkel az olvasó előtt eltakarhatja a maga fogyatkozásait.

Áttérve már most a nyilvánosságot érdeklő tárgyamra: tudatom, hogy Borszéknek tegnap igen szép napja volt, nem-

csak azért, mert a Nap az égen egész napon át gyönyörűen ragyogott, hanem azért is, mert abban igen sok szép és megörökítendő dolog történt, melyet elvállalt tisztelnél fogva már csak a szerkesztő dorongjától való irtozásom miatt sem hallgathatok el.

A lilaszínnel hectographirozott s a papíron az olvashatlanságig elhalványodott program szerint — melyből mindenik tizedik vendég kaphatott egyet, ha utána járt — az eddigi erdei kútnak „József főherczeg kút”-tá történő keresztelése érdekében d. e. 9 órakor Te Deum tartott a helybeli templomban, a hol gyengélkedő hangjával Salamon Alajos ditói r. k. esperes tartott misét Ferenczi Károly gy.-szt.-misklósi plebános és Oláh Antal marosvásárhelyi gymn. tanár segédletével, szép számu közönség jelenlétében. A mise alatt a fürdői vendégek férfijuságából és férfiaiól rögtönzőt dalárda emberelte meg magát és énekelt két egyházi darabot oly harmóniával, hogy ha némelyeknek a hangja torkán nem akadt volna, még szép is lehetett volna belőle. Így azonban csak a prim és bassus hangok vergődven felszínre, a többi hangok kiásására egy bizottság küldetett ki. Farkas Sándor uram zenéje is elnyoszörögte a maga szerepét. Nem tudom én, miféle darabot volt szándékuk játszani, hanem azt tudom, hogy a mi hamis hangot 2 hónap óta elhullattak a fenyőfák alatt, nem lehetne abból lélekemelőbb templomi darabot alkotni, valczerral, csárdással és zsukával egyetemben. Azt mondják egyebiránt ahhoz értő tekintélyek, hogy az nemzetközi darab volt, hogy nemzeti különbség nélkül ki-ki a maga nótája kíséretében küldhesse imáját Istenéhez. Lai-kusok pedig azt állítják, hogy az itteni tisztartó elszabadult farkaskölykének viszádesgetésére komponálták azon farkasanya hangot utánozó melódiát. És ezen feltevés közelíti meg leginkább a valót. Hanem aztán Boga János gy.-szárhegyi kántúram (mert tán így nevezik) helyre ütött minden fogyatkozást, eresztvén méltó elkeseredésében olyan hangokat, hogy még az ablakok is zengedelemre gyultak tőle.

(Folytatása köv.)

Tanügy.

(Osia György iskola-látogató jelentése a kir. tanfelügyelőséghez az általa figyelemmel kísért zárvizgárról, jun. hó 20-ról.)

Sz. 21.

Páván a vegyes községi elemi fiú- és leányiskola zárvizgáját e hó 2-án tartotta meg.

Ezen vegyes iskola 6 osztálylyal van berendezve. Az I., II., III. osztályt Nagy Árpád községi tanító vezette; ezen 3 osztályban 51 tanuló közül vizsgázott 37, kimaradt 14.

A IV., V. és VI.-ik osztályosokat Bartha István kántor-tanító vezette; 20 tanuló közül kimaradt 4, vizsgára állott 16.

A zárvizsga a szülők és helybeli közönség érdeklődésével folyt le kielégítő eredménnyel. Az eredmény igazolása szerint a tanítók a tanév második felében jóval több gondot fordítottak a tanításra, mint az első félévben, miből kétségtelenül következtethetünk, hogy az időközbeni iskolalátogatás meghozza a maga gyümölcsét.

Meg kell jegyeznem, hogy Miskolczy Ferencz iskolaszéki elnök, Finta Ferencz nyugalmazott tanító és Finta István ev. ref. lelkésznek a tanügy iránti buzgalmauk szintén hatással van az ottani népnevelésre.

Az ismétlősök tanítása, valamint egyebütt, úgy itt is, halva született gyermek maradt. Télen megkezdett ugyan a tanítás, de tavaszszal a természet megújulásával megszűnven, ismét Morfeus karjaiba vetette magát.

Nem hagyhatom érintetlenül azt sem, mikép ezen iskolánál — a növendékek fejlettségét és képességét tekintve — csak 5 osztályt kellett volna ezen évben beállítani.

A.

Mindenféle.

— **K.-Vásárhely** város a szokott ünnepélyességgel ülte meg a király ő felsége születésnapját. F. hó 17-én este 8 órakor 3 ágyulövés által adott jelre kigyult az ablakokban az ezernyi láng s tündéri fényár borította el a piacot. Nagy néptömeg bámulta meg az ünnepélyes színben levő piacot s a nép üdvriadalmait a taraczkok és pisztolyok ropogása zengette tul. Egyik ház álltányáról színes tűzesillagokat dobáltak az ujjongó nép közé, majd meg a piac különböző részein felgyújtott görögtűzek árasztották el fantasztikus fénnnyel a tért. Másnap 18-án d. e. 9 órakor hála istentisztelet volt a r. kath. és ev. ref. templomokban, melyben részt vettek az összes hatóságok és testületek. Délután 1 órakor díszebéd tartatott a „Vendégszerető kert”-ben.

— **Lapunk csikszeredai szerkesztője** T. Nagy Imre, az erdélyrészi felsőnépiskolák, és Deák Ignác a csikmegyei hiv. tanítótestület által megválasztott képviselő f. hó 16-án indultak a Budapesten tartandó országos tanítógyűlésre. Lapunk szerkesztőjének távolléte alatt Lakatos Mihály tanár fogja a teendőket ellátni.

— **Borszéken nagy a búbanat.** Az ország bébéje s Borszék öröke fogadott leánya, Blaha Lujza, f. hó 14-én elutazott onnan. Elutazása előtt való este megfaklyászeneltetett és megszónokoltatott. Ugyanakkor 90—100 terítékű közös vacsora volt rendezve az ő tiszteletére, a midőn is számos virágos és virágtalan felköszöntésben nyert kifejezést az iránta táplált szeretet és ragaszkodás. El volt határozva ott, hogy hangja arany keretbe foglaltassék; azonban nem volt annak egy porczikája sem megkapható, úgy elszaladt a sok „éljen”-től. Elment, elvitt onnan mindent, csak az alapját hagyta vissza a szerető szíveknek, már t. i. az általa létesített „iskola”-a p-ot.

— **Csepürágó.** Valami Goranovits R. nevű csepürágó „világescodaműves” sógor ültette fel a csikszeredai publikumot f. hó 14-én. Szétosztogatott nagyhangu programmjában „nagy optikai mechanikai előadást” hirdetett 40 krajezáros belépődíjjal mellett. Szép és válogatott közönség gyűlt össze a Romfeld-féle söresarnok helyiségében. Az előadás avval kezdődött, hogy a lámpákat mind eloltották a nézőtérben s a közönség a legkomikusabb derült hangulatban várta néhány perczig a vaksótét rejtelméből kibontakozó meglepetéseket. A meglepetések meg is érkeztek csakugyan, mihelyt ez a csepürágó sógor elvégezte az előkészületeket. Állván az előkészület abból, hogy Goranovics uram a szájába vizet vett és azzal lepökdöste a szintért elzáró gyolcs lepedőt. Most megjelent egy szál faggyugyertya világánál, a lepedő hátánál a Ring-színház, majd a „hóhid”, majd szt. Cecilia stb. élethetlen képe. A közönség jól mulatván saját rászedetésén, nevetéssel adott kifejezést hangulatának. Az „első szakasz” végeztével Goranovits uram egy gitárral kezében kibújt a lepedő alól s a közönség iszonyu kacagása és röhögése közt valami cseh nótákat zengedett a maga ékes nyelvén. A komikus hangulat akkor érte el tetőpontját, mikor Goranovits a nótá után kaczagó és kiabáló közönség előtt, mintha „ujrázták” volna, megint megjelent a lepedő alól s ujra akarta kezdeni a nótát, de a közönség visszaküldötte őt, hogy ne vegye komolyan az „ujrázást”. A második szakasz hasonmása volt az elsőnek. Az egész bolondság mintegy óráig tarthatott s a közönség legjobban azon mulatott, hogy ez a sógor őt hogy lepipálta. Azért mentünk olyan sokan, mert a belépődíj 40 krajezár volt; ha csak 4 krajezár lett volna, senki sem tartotta volna méltónak megnézni. Teljesen megérdemeltük sorsunkat, mert ha valami komolyabb előadás — pl. szín-előadás — van, azt ugyis gyéren szoktuk látogatni. Ajánljuk Goranovits ur „művészet”-ét a szomszéd városok közönségének figyelmébe.

— **A csángók visszamennek Bukovinába.** Mióta a csángókat a pancsovai Duna-ág környékén letelepítették, azóta egyre sürűbben hangzik föl közülök a panasza, és ugy

látszik, hogy sem a munkával, melyet kapnak, sem a fizetéssel nincsenek megelégedve, és ma már oda vágnak vissza, a honnan olyan nagy örömmel távoztak el: Bukovinába. A napokban mintegy 180 főből álló csapat csángó érkezett Szegedre egy vöröskupai földbirtokostól, kinél arattak, de a fizetésével nem voltak megelégedve. Egyre azt hajtják, hogy ők meg vannak csalva, hevesen kifakadnak a rossz bánásmód fölött, melyben részesítik őket és határozottan kijelenték a szegedi főkapitánynak, hogy ők Pancsovára vissza nem térnek, hanem ereszszerék őket vissza Bukovinába!

— **A csikszeredai** államilag segélyezett gazdasági felsőnépiskolában a beíratások f. évben szept. hó 1-től 5-ig tartanak. Ezen intézetbe felvétetnek mindazon növendékek, kik az elemi népiskola sikeres végzését szabályszerű bizonyítvánnyal igazolják, vagy ennek nemlétében a magyar-nyelvtan-, számtan- és földrajzból felvételi vizsgát tenni képesek.

— **Folyó hó 10-én** Zabolán Cs. L. földmivesnek a falu között buzával rakott szekere, a mint a mezőről haza szállítandóban volt, lobbort vetett. A csemetésre összegyűlt nép a szekeret megmentette ugyan, hanem a rajta volt buza kárba ment, mi annyival inkább szomorító volt a tulajdonosra nézve, mivel annál több buzája nem volt.

— **A zabolai tanuló ifjuság** 1883. aug. 19-én táncszivalommal összekötött színi előadást rendez az iskola tantermében az iskola javára a következő műsorral: „Süketnek kell lenni”, bohózat 2 felvonásban. Személyek: Damoisae: Péter Antal theologus. Englantín, leánya: Hadnagy Ida. Bonifác, szolgálja: Szabó Lázár tanító. Placid, vadász: Csekme Ferencz theologus. Hely-árak: első hely 50 kr, második 30, állóhely 20, gyermekjegy 10 kr. Szünóra alatt vegyes quartett-darabok éneklése a tanuló ifjuság által.

— **Antisemita zavargások.** Pozsony-megye különféle helységeiből antisemita zavargásokat jelentenek. Így Nagyszombaton, Senkviczben, Nagy-Léghen, Szereden és Nagy-Magyaron mindenütt fordultak elő zavargások.

177.—1883.

Gazdas. Egyes.

A Csikmegyei Gazdasági Egyesület által Gyó-Szent-Miklóson, 1883. év október 7-től október 14-ig rendezendő második gazdasági állat-, termény- és ipar-kiállítás tervezete.

A kiállítás három osztályra, u. m.: I. állat-, II. termény-, III. iparosztályra oszlik.

A három osztályban a következő dijak fognak kiosztatni:

I. ÁLLATKIÁLLÍTÁS.

I. Csoport: Szarvasmarhák. Kiállíthatók e csoportban: bikák, borjastehe- nek, üszök (ünök), ökörtinók, tulkok és jármas-ökrök.

1. Tenyész-bikák 3 évesen felül. Jutalma: 4 drb, 3 drb, 2 és 1 drb 10 frankos arany.

2. 2—3 éves növendék-bikák, jutalma: 3 drb, 2 drb és 1 drb 10 frankos arany és 3 drb ezüst tallér.

3. 1—2 éves bikaborjuk, jutalma: 3 drb, 2 drb, 1 drb 10 frankos arany.

4. Borjas tehének, jutalma: 4 drb, 3 drb, 1 drb 10 frankos arany és 3 drb ezüst tallér.

5. 4—2 éves üsző (ünő) tinók, jutalma: 3 drb, 2 drb, 1 drb 10 frankos arany és 3 drb ezüst tallér.

6. 1—2 éves üsző (ünő) tinók, jutalma: 3 drb, 2 drb, 1 drb 10 frankos arany.

7. 3—4 éves ökör-tinók, jutalma: 3 drb, 2 drb, 1 drb 10 frankos arany és 3 drb ezüst tallér.

8. 1—2 éves ökör tinók, jutalma: 1 drb 10 frankos arany, 4 drb, 3 drb ezüst tallér.

9. Jármas ökrök dícsérő oklevelekkel tüntettetnek ki.

II. Csoport: Lovak. Kiállíthatók, fajra való tekintet nélkül: tenyész-mének, csikós kancozák, 1, 2, 3 éves mén- és kancza-csikók.

1. Ménék 3 évesen felül, jutalma: 4 drb, 2 drb, és 1 drb 10 frankos arany.

2. 1—3 éves mén-csikók, jutalma: 3 drb, 2 drb és 1 drb 10 frankos arany.

3. Csikós-kancozák, jutalma: 5 drb, 3 drb és 2 drb 10 frankos arany.

4. 2—3 éves kancza-csikók, jutalma: 3 drb, és 1 drb 10 frankos arany és 3 drb ezüst tallér.

III. Csoport: Juhok. E csoportban kiállíthatók: kosok, anyajuhok és diszkek, (1—2 éves nöstény- és kos bárányok).

1. Tenyész-kosok, jutalma: 1 drb 10 frankos arany, 3 drb és 2 drb ezüst tallér.

2. Anyajuhok, jutalma: 3 drb és 2 drb ezüst tallér.

3. Diszke-bárányok, jutalma: 2 drb és 1 drb ezüst tallér.

IV. Csoport: Sertések. 1. Tenyészkanok, jutalma: 1 drb 10 frankos arany, 3 drb és 2 drb ezüst tallér.

2. Tenyész-kocák, jutalma: 1 drb 10 frankos arany, 3 drb és 2 drb ezüst tallér.

3. 1 éves süldők, jutalma: 1 drb 10 frankos arany, 3 drb és 2 drb ezüst tallér.

Az állatok díjazására tehát összesen 56 jutalom adatik ki 80 drb 10 frankos aranyban és 50 drb ezüst 1 fritos tallérban. A többi mind a négy csoportban kiállított s arra érdemesnek talált állatok dícsérő oklevelekkel fognak kitüntetettetni.

(Folytatása köv.)

Füüdővendégek névjegyzéke.

Borszék.

— IV-ik közlemény. —

Návay Gyula minisztr. titkár, Budapest. Návay Imre megyei főjegyző, Makó. Dr. Nagy Gusztáv főorvos, Piski. Nagy Imre tanár, Baróth. Miclescu Basile birtokos, Románia. Sturdza György birtokos, Románia. Kathonay Gyula kereskedő, M.-Vásárhely. Bernády Dániel gyógyszerész, Maros-Vásárhely. Minér Gábor birtokos, Cs.-Sz.-Mihály. Nagy Alajos tanár, Kolozsvár. Brunner Mari gyárosnő, Kolozsvár. Gróf Kun Kotsárd birtokos, Algyógy. Sándor Lajos birtokos, N.-Rápol. Huszka József tanár, S.-Szt.-György. Krausz János birtokos, Sz.-Régen. Márkus Ferencz gazdatiszt, Radnóth. Lázár Ádám orsz. képviselő, M.-Vásárhely. Hegedűs Kálmán orvosnövendék, N.-Enyed. Bartók Béla theologus, S.-Zalán. Schwartzt Jánosné kereskedőnő, M.-Vásárhely. Sojmár Vasul birtokos, Pietra. Tilcher Edéné birtokosnő, Gy.-Sz.-Miklós. Csernátóni Albert magányzó, M.-Vásárhely. Schönstein Márton vendéglős, M.-Vásárhely. Kovács Ferencz apát-plebános, M.-Vásárhely. Karácson Márton tanár, M.-Vásárhely. Dudutz Zakariás kereskedő, M.-Vásárhely. Dániel József kereskedő, Abrudbánya. Kopacz Antal kereskedő, Gy.-Sz.-Miklós. W. Theil utazó, N.-Szeben. Fuss Frigyes utazó, N.-Szeben. Flepsz Robert utazó, N.-Szeben. Irtl Adolf utazó, N.-Szeben. Bocsanóczy Kristóf kereskedő, Gy.-Sz.-Miklós. Dorschlag Rudolf tanuló, N.-Szeben. Schusztér Emil tanuló, N.-Szeben. Binder Gusztáv tanuló, N.-Szeben. Boga János kántortanító, Gy.-Szárhely. Lack Adolf kereskedő, Moinești. Ifj. Vákár Gergely kereskedő, Gy.-Sz.-Miklós. Özv. Vákár Jakabné kereskedőnő, Gy.-Sz.-Miklós. Eranusz Anna kereskedőnő, Gy.-Sz.-Miklós. Miklós László kereskedő, Gy.-Sz.-Miklós. Lázár Lukács kereskedő, Gy.-Sz.-Miklós. Salamon Izraelné kereskedőnő, Ratosnya. Málnás Geróné kereskedőnő, Gy.-Remete. Sohn Lajos bérő, Tövis. Rösler Frigyes tanító, Fogaras. Zikeli Márton tanító, Fogaras. Salmen János tanító, Mártonhegy. Roth János tanító, N.-Sink. Nuridsán Rafael kereskedő, N.-Szeben. Nagy József aranyműves, Kolozsvár. Patruba Antal birtokos, M.-Vásárhely. Kopony Márton kereskedő, Brassó. Kammer Ede kereskedő, Brassó. Servatius Lajos kereskedő, Brassó. Tencsel Gyula kereskedő, Brassó. Fehér Miklós kereskedő, Toplicza. Agoston József körjegyző, Cs.-Sz.-Tamás. Bara János birtokos, Cs.-Sz.-Tamás. Regenbogen Salamon kereskedő, Kolozsvár. S. H. Adler kereskedő, Brassó. Ráth Károly kormánybiztos, Budapest. Constantin V. András kereskedő, Pietra. Lukács János birtokos, Gy.-Ditró. Nagy Dénes birtokos, Ny.-Sz.-László. Tolnay Béla orvosnövendék, M.-Vásárhely. Bernády Dániel tanuló, M.-Vásárhely. Szél Akos ügyvéd, M.-Vásárhely. Borotvás Dezső orvos, Makó. Faragó László kir. járásbíró, Makó. Kohn Gidali kereskedő, M.-Vásárhely. Riemer Ede kereskedő, Sz.-Udvarhely. Harczos Ignác kereskedő, Budapest. Meskő Antal birtokos, Kolozsvár. Csiky Imréné kereskedőnő, Kolozsvár. Ságér János gyümölcsár, M.-Vásárhely. Kvenedics Gyula törv. jegyző, Budapest. Magyar Antal tűzérhadnagy, Budapest. Benkő Pál kir. vizsgáló bíró, K.-Vásárhely. Lázár Gerő

